

Private ordebewaarders bij betogingen (2015). B. Roorda (Rijksuniversiteit Groningen). Politiewetenschap 84

Doelstelling

Dit rechtsvergelijkende onderzoek heeft tot doel om in een tijd van krupper wordende financiële middelen na te gaan of de kostendruk op gemeenten en politie gemoeid met betogingen gereduceerd kan worden, zonder het fundamentele recht om te betogen uit te hollen en zodanig dat de openbare orde op geen enkele wijze gevaar loopt.

Onderzoeksvragen

1. Biedt de Grondwet in verbinding met de Wet openbare manifestaties voldoende ruimte voor burgemeester en politie om de verantwoordelijkheid rondom het ordelijk verloop en de veiligheid bij betogingen over te dragen aan de organisatoren en deelnemers van betogingen?
2. Kan het Duitse en/of Engelse recht model staan voor het scheppen van een zodanige mogelijkheid in Nederland?

Methoden van onderzoek

- literatuur- en jurisprudentiestudie
- interviews met gemeente- en politieambtenaren van de vier grootste gemeenten (G4)

Uitgevoerd in:

Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht

Samenvatting

Demonstraties zijn tegenwoordig aan de orde van de dag. Dat brengt de nodige kosten mee voor de overheid. In dit onderzoek is nagegaan of die kosten omlaag kunnen door organisatoren en deelnemers zelf verantwoordelijk te maken voor het ordelijk verloop van demonstraties. In Duitsland en Engeland is men hierin geslaagd, zonder het fundamentele recht om te betogen uit te hollen of de openbare orde in gevaar te brengen. Organisatoren zijn in Duitsland verplicht private ordebewaarders in te zetten. In Engeland hanteert men een meer op communicatie gericht beleid, waarbij private ordebewaarders een belangrijke rol innemen. De Duitse en Engelse aanpak heeft ertoe geleid dat demonstraties ordelijker verlopen en men minder politie hoeft in te zetten.

De onderzoeker stelt voor een vergelijkbare aanpak ook in Nederland in te voeren.

Het Duitse demonstratierecht vereist een organisator bij iedere demonstratie en verplicht de organisator tot de inzet van private ordebewaarders. In Engeland is het demonstratiebeleid recentelijk op de schop gegaan: de politie investeert daar tegenwoordig veel meer in de communicatie met demonstratieorganisatoren en hun ordebewaarders. Niet alleen voorafgaand aan en tijdens demonstraties, maar ook na afloop ervan. Dit heeft geleid tot een reducering van de kosten en daarmee een verlichting van de druk op gemeenten, politie en samenleving. Een bijkomend effect is dat betogingen minder vaak ontaarden in wanordelijkheden, zodat ook de internationaalrechtelijk verankerde fundamentele betogingsvrijheid niet in het gedrang komt.

Het huidige Nederlandse recht biedt voor de verplichting van private ordebewaarders bij betogingen onvoldoende formeel-wettelijke basis. Een wijziging van de Wet openbare manifestatie is daarom noodzakelijk. Bij een eventuele herziening kan de Duitse en Engelse regeling model staan.